

انجمنهای مطبوعاتی ایران

تاسال ۱۳۵۷

مسعود بروزین*

- اگر تاریخ مطبوعات کشورمان را به شش دوره تقسیم کیم:
- دوره اول، آغاز حیات مطبوعات تا مشروطه.
- دوره دوم، تا شروع سده چهاردهم شمسی.
- دوره سوم، تا سال ۱۳۲۰ و حمله متفقین به ایران در حنگ جهانی دوم.

- دوره چهارم، تا سال ۱۳۳۲.
- دوره پنجم، تا انفراض سلطنت.

● دوره ششم، از شروع حکومت جمهوری اسلامی در ایران، در باره موضوعی به نام انجمن مطبوعات، در دوره‌های اول و دوم نکته قابل تأملی به چشم نمی‌خورد. این امر در دوره سوم هم با بی‌اعتنایی اجباری مواجه بود. در حقیقت، اوضاع سیاسی و امنیتی روز، به «ارباب جراید» اجازه نمی‌داد به این امر فکر کنند و تجمع رسمی و صنفی داشته باشند.

گروهی محدود از مدیران گرد همایی‌بایی داشتند که «انجمن ادبی» تلقی می‌شد. آنها بی که به شعر و شاعری علاقه‌مند بودند، باهم می‌نشستند و شعری می‌خواندند و حالی می‌کردند. عده‌ای هم به کارچاق‌کنی می‌پرداختند.

در دوره چهارم، انجمن مطبوعات برای اولین بار به مفهوم سیاسی- صنفی خود به وجود آمد و به صورت تشکیلات مطبوعاتی- اداری از طرف دولت به رسمیت شناخته شد. در همین گیرودار، روزنامه‌های احزاب و دسته‌های همسو به بربایی واحدهای مشابه پرداختند. زیرا مطبوعات سالهای ۱۳۳۲ تا ۱۳۳۴ در یک تقسیم‌بندی کلی سه گروه می‌شدند که بدون تقدم و تأخر می‌توان نوشت: جبهه استقلال، جبهه آزادی، جبهه بی طرف و مستقل. جبهه استقلال هواي غرب به سرداشت و جبهه آزادی هواي شرق.

و اما در ربع قرن دوره پنجم، انجمن مطبوعات بازی رواج بسیار داشت. به سبب رقابت مدیران و «جبهه»‌های مطبوعاتی، هر چند وقت یک بار هیئت مدیره‌ای از هم می‌باشد و هیئتی جدید جای آن می‌نشست و گاه انجمن نام تازه به خود می‌گرفت. اوایل امر هر روزنامه ضعو، ماهانه مبلغی بابت حق عضویت می‌داد، اما این رسم به تدریج منسوخ شد و هزینه انجمن و فعالیتهای آن به گردن کابینه‌های وقت افتاد. دولت هم از این کار بخش نمی‌آمد. چرا که بهتر می‌توانست انجمن و درنتجه روزنامها را در دست داشته باشد.

علاوه بر مدیران، در این دوره خبرنگاران و نویسندهای کارگران چاپخانه‌ها و توزیع‌کنندگان مطبوعات نیز واحدهای جداگانه برای خود تأسیس کردند که مشخصات هریک به طور جداگانه در قسمت دوم مقاله آمده است و از تکرار مطلب خودداری می‌شود.

تا سال ۱۳۵۷ در مجموع سه نوع تشکیلات مطبوعاتی به وجود آمد. تشکیلات مدیران و صاحبان امتیاز زیر عنوان انجمن و جبهه، واحد صنفی نویسندهای کارگران زیر عنوان سندیکا، گروه‌بندی کارگران

رشتهای مختلف مربوط به چاپ زیر عنوان سندیکا و دسته‌بندی توزیع کنندگان و فروشنده‌گان مطبوعات زیر عنوان اتحادیه، همکاری بعضی از کارکنان سایر وسایل ارتباط جمعی نیز با بعضی از این واحدها به چشم می‌خورد.

تأسیس این سندیکاهای اتحادیه‌ها چنان سهل نبود و باید مسیر مقررات کارگری و قانون کار و مداخلات اداراتی که خود را در کلیه امور از این نوع صاحب نقش و نفوذ می‌دانستند پیموده می‌شد، تا به ثبت رسند و رسمیت یابند، اثر معنوی این فعالیتها، وستی و تزدیگتر شدن اعضای هر واحد بود که صد الیه به مذاق اکثر صاحبان امتیاز و مدیران جراید شیرین نمی‌آمد.

صحبت از دوره ششم را وگذار می‌کنم به نویسنده‌گان و آگاهان جوان، چرا که راقم این سطح به سبب کهولت سن، مشخصاتی به آرشيواهزار فیش خود در این باره اضافه نکرده است. به کلامی دیگر، آرشيوا من از نظر تاریخ، تا آخر سال ۱۳۵۶ را در بردارد، به استثنای حدود ۸۰۰ فیش مربوط به سالهای ۱۳۵۷/۵۸ که از آنها در تدوین کتاب «مطبوعات ایران در نیستین سال انقلاب اسلامی» استفاده کردام.

به دنبال این مقدمه کوتاه، می‌پردازم به معرفی هریک از واحدهای بیست و شش گانه مطبوعات به ترتیب حروف الفبا عناوین.

اتحادیه فروشنده‌گان جراید

این اتحادیه به سال ۱۳۳۷ تأسیس شد. اعضای آن را که در ۵۰ به بیش از ۶۰۰ نفر رسید. روزنامه‌فروشها اعم از صاحبان کیوسک، دارندگان بساط، نماینده‌های فروش و توزیع کنندگان موتورسوار و پیاده تشکیل می‌دادند. فروشنده‌گان دستدوم یعنی کسانی که از توزیع کنندگان روزنامه می‌گرفتند و کارشان دائمی نبود، جزو اعضای رسمی محسوب نمی‌شدند.

اتحادیه از نظر قانونی به اتاق اصناف وابسته بود و یک هیئت مدیره دوازده نفر را اداره می‌کرد، مرکز اتحادیه طبق قانون کار در پایتخت بود و نمی‌توانست اتحادیه‌های احتمالی شهرستانها را شاخه خود بداند. مراکز چند استان سعی کردند اتحادیه‌های مشابه به وجود آورند، ولی به علت کمی عضو توفیقی حاصل نیامد.

اتحادیه کارگران چاپخانه‌ها

نیستین همبستگی کارگران چاپخانه‌ها در تاریخ مطبوعات ایران، اتحادیه‌ای بود با این عنوان که در سال ۱۲۸۹ شمسی تشکیل شد و یک ارگان مطبوعاتی هم به نام اتفاق کارگران داشت. اتفاق کارگران که با موضع تند و متمایل به چپ ماهی دو شماره انتشار می‌یافت، ناشر افکار و حافظ منافع حروفزجینها، متصدیان ماسنینهای چاپ و سایر افرادی بود که کارشان به نوعی با چاپ و چاپخانه مربوط می‌شد. اهمیت نشریه اتفاق کارگران را باید در این امر دانست که به پشتیبانی از نیستین اعتصاب کارگران چاپ و چاپخانه‌ها پرداخت. علت اعتصاب، تمایلات و عقاید اشتراکی ثبت شده است. به این اتحادیه «شورای متحده طابعین» نیز می‌گفتند.

اتحادیه مطبوعات فارس

این اتحادیه، از جمیعتهای مطبوعاتی فارس بود که به سال ۱۳۳۱ ایجاد شد و یکت مدیرهای مشکل از مدیران روزنامه‌های بهار ایران، دوست ایران و رستاخیز آن را اداره می‌کرد. دوران فعالیت آن زیاد به طول نیانجامید و در جهت منافع مطبوعات کاری از پیش نبرد.

اتحادیه ملی مطبوعات

تشکیلات خلق الساعی بود که در سال ۱۳۲۹ شمسی موجودیت آن از طرف روزنامه‌های کانون، کشور، وظیفه و هور اعلام شد، ولی خیلی زود از هم پاشید.

انجمن زنان روزنامه‌نگار ایران

در دو دهه ۴۰ و ۵۰، حضور زنان روزنامه‌نگار در کل مطبوعات ایران و به ویژه در تهران کاملاً محسوس بود. اینان نظیر

جمهه آزادی

در نیمة اول دهه ۲۰، دو دسته بندی سیاسی- مطبوعاتی در تهران برپا شد که یکی جبهه آزادی نام داشت و دیگری جبهه استقلال. اولی گروه دست تعداد اعضا تاب و هودار خود را برقی نزدیک به ۳۰ رساند ولی جبهه آزادی علی رغم عضو کمتر، صاحب نفوذ بیشتر بود و حزب توده ایران و گروههای چپ، هودار آن به شمار می‌رفتند.

جبهه استقلال

رک: ردیف بالا، همچنین رساله اول ساتن وابسته اسبق مطبوعاتی سفارت انگلیس در تهران که به سال ۱۹۶۸ م. در مجله موسسه انگلیسی مطالعات ایرانی به زبان انگلیسی به چاپ رسیده و اشارات وی در کتاب مطبوعات ایران از شهریور ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۶ نوشته دکتر حسین ابوترابیان آمده است.

جبهه روزنامه‌نگاران مبارز راه آهن

اشتباه خواهد بود اگر تشکلات راه آهن دولتی را در سالهای ۱۳۲۰-۱۳۲۲ یک واحد سیاسی تلقی کنیم. چرا که احزاب و مطبوعات ارگان آنها سعی می‌کردند با به راه اندختن میتینگ، راهپیمایی، تظاهرات و فعالیتهای سیاسی کارگران آن، از مؤسسه راه آهن استفاده کنند. جبهه روزنامه‌نگاران مبارز راه آهن یک هفته نامه سیاسی- اجتماعی بود که با همت چند روزنامه‌نویس به سال ۱۳۳۱ انتشار می‌یافت و نویسنده‌گان آن، نام گروه کوچک خود را به این نشریه تسری داده بودند.

جبهه مطبوعات اصفهان

یکی از قدیمی‌ترین تشکلهای مطبوعاتی طی پنجاه سال اخیر، جبهه مطبوعات اصفهان است که حدود سال ۱۳۲۰ توسط چند نفر از مدیران جراید اصفهان اعلام وجود کرد. تا مدت پنج سال هم اینجا و آنچه از آن نام برده می‌شد، ولی چون فعالیت چشمگیری نداشت و به قول معروف اسمش دهان پر کن بود، بین سالهای ۱۳۲۵/۲۶ از هم پاشید. رک: مجمع نامه‌نگاران اصفهان

جبهه مطبوعات ضد دیکتاتوری

این جبهه مشکل از گروهی از مدیران روزنامه‌های متمایل به چپ تهران بود. چند نویسنده مطبوعات دست راستی نیز در جمع آنها دیده می‌شد. قدرت جبهه به تدریج افزایش یافت، تا سال ۱۳۲۷ که از هر حیث قابل ملاحظه بود. اعلامیه این جبهه در تابستان همان سال به سبب توقیف ده روزنامه به هنگام کابینه نخست وزیر عبدالحسین هریر، ایجاد تشنج کرد و واکنشهای مستقابلی را از طرف دولت سبب شد. دوران فعالیت جبهه مطبوعات ضد دیکتاتوری محدود بود و برخلاف انتظار زود خوابید. رک: سندیکای مطبوعات ایران.

جبهه مطبوعات مبارز ملی

این جبهه، از گروههای مدیران چند نشریه بود که در سالهای آخر دهه ۲۰ در تهران تشکیل شد و سرنوشتی همانند چند دسته‌بندی دیگر مطبوعاتی پیدا کرد و خود به خود از هم پاشید.

جبهه مطبوعات متحده ایران

در دهه ۳۰، دو جبهه مطبوعاتی مشکل از مدیران تعداد زیادی از روزنامه‌ها و مجلات یک بعداز دیگری در تهران تشکیل شد که یکی جبهه مطبوعات متحده نام داشت و دیگری جبهه مطبوعات منافق. هر دو این جبهه‌ها جنبه صنفی داشتند و تعداد اعضای هر یک به نسبت کل نشریاتی که در پایتخت انتشار می‌یافتد، کم بود. رقابت این دو جبهه در تشکیل جلسات و مصاحبه‌های مطبوعاتی قابل ملاحظه می‌نمود و غالباً آن که روزنامه‌های عضو وظیفه داشتند عضویت خود را در سر لوحه و یا جای مناسبی در صفحات نشریه منکس کنند. در این مقاله کوتاه، از ذکر نام تمام آنها مذورم، ولی در کتاب شناسنامه مطبوعات ایران آوردم. عمر این دو جبهه از سایر واحدهای مطبوعاتی که قبلاً مدیران تشکیل داده بودند، به مراتب بیشتر بود.

نویسنده‌گان مرد به بسیاری از کارهای مربوط به روزنامه‌نگاری چون نویسنده‌گی، ترجمه، خبرنگاری، مدیریت نشریه، سردبیری و حتی امور فنی چون صفحه‌آرایی و تنظیم فنی مطالب می‌پرداختند. انجمن زنان روزنامه‌نگار به سال ۱۳۵۰ تأسیس یافت و ترسیدی نیست که انتشار کتاب زنان روزنامه‌نگار، واندیشمند ایران نوشته پری شیخ‌الاسلامی در سرعت توسعه و تشكل آن موثر افتاد. هدف انجمن زنان روزنامه‌نگار ایران، «حمایت از حقوق بانوان روزنامه‌نگار» بود و دو نوع عضو داشت: دائمی و وابسته. تعداد اعضای آن در دهه ۵۰ ۳۸ به ۳۸ عضو دائمی و ۵۰ عضو وابسته رسید. جنبه‌های تبلیغاتی این انجمن، آرام ولی مطمئن به شمار می‌رفت.

انجمن مطبوعات ایران

نخستین انجمن مطبوعات ایران، در نیمة اول دهه ۲۰ در تهران تشکیل یافت و به رسمیت شناخته شد. مدیران پنج روزنامه و دو مجله یعنی اطلاعات، ایران، ستاره، پیکار روز، نبرد، امید و سخن مؤسسان آن به شمار می‌روند.

کوشش در تشکل مطبوعات، از جمله هدفهای آن اعلام شد و پس از مدت کوتاهی به سازمان بین‌المللی مطبوعات پیوست. مقر آن محل تشکیل مصاحبه‌های رسمی مطبوعاتی و رادیویی و همچنین تجمع و ملاقات مدیران روزنامه‌نویسان و خبرنگاران مطبوعات و خبرگزاری‌های خارجی بود.

این انجمن مطبوعاتی، مدت زیادی روی پا نایستاد، چرا که به سبب اختلاف نظرهای مدیران در جبهه‌گیری‌های سیاسی و به ویژه فضای سیاسی- اجتماعی روز رفته تعطیل شد.

انجمن مطبوعات ایران

به دنبال تقریباً یک دهه فترت تشکیلاتی، این انجمن به سال ۱۳۳۹ تأسیس شد و گرایش صاحبان امتیاز و مدیران جراید و مجلات به آن قابل ملاحظه بود.

ریاست هیئت مدیره در دوره اول با مدیر روزنامه اطلاعات و مدیریت عامل با مدیر مجله روشنگر بود. در دوره دوم، مدیر مجله خواندنیها به ریاست هیئت مدیره رسید و چون دارای سایقه و عقیده‌های خاص بود، عده‌ای از اعضای انجمن کناره گیری کردند. در دوره سوم ریاست هیئت مدیره به مدیر سالمند روزنامه کوشش رسید ولی کوشش او در احیای انجمن به جای نرسید و این تأسیس مطبوعاتی نیز خود به خود «ناپدید» شد. رک: کانون روزنامه‌نگاران ایران.

باشگاه مطبوعات ایران

این باشگاه یکی از واحدهای تشکیلاتی مطبوعات است که به سال ۱۳۴۲ تشکیل شد و همان‌گونه که از نامش بر می‌آید، بیشتر جنسیت تشریفاتی داشت و محل برپایی مصاحبه‌های مطبوعاتی و رادیویی مقامات روز، ملاقات مدیران خبرنگاران داخلی و خارجی و همچنین دیدار دیگران با روزنامه‌نویسان بود.

باشگاه در نیمة اول دهه ۵۰ به حزب ایران نوین متمایل شد. اعضاً آن را ۸۰ نفر صاحب امتیاز روزنامه و مجله تشکیل می‌دادند که حدود ۵۰ نفر آنها از صاحبان امتیاز و مدیرهای مطبوعات شهرستانی بودند.

باشگاه به تدریج به صورت مرکز فعالیت حوزه‌ها و مطبوعات وابسته به حزب یاد شده درآمد. هیئت مدیره شرک تعاونی روزنامه‌نگاران ایران نیز برای انجام امور خود از همین باشگاه استفاده می‌کرد. رک: شرکت تعاونی روزنامه‌نگاران ایران.

جامعة روزنامه‌نگاران ملی

این عنوان برخلاف مفهوم آن، متعلق به یک جمعیت یا گروهی نیست، بلکه عنوان یک هفته نامه سیاسی- اجتماعی در سالهای ۱۳۳۱/۳۲ در تهران است که صحبت درباره آن از حوصله این مقاله خارج است. در آن زمان شایع بود که چند روزنامه‌نگار می‌خواستند با استفاده از عنوان نشریه، جمعیتی هم تشکیل دهند. ولی نسی دانم تشکیل شد یا نه.

سازمان روزنامه‌نگاران

این سازمان را مدیران روزنامه‌های رستگار، رشدملی، پیام و عزم (منتشره در تهران) به سال ۱۳۳۰ به وجود آوردند و هفته‌نامه‌ای با عنوان سازمان روزنامه‌نگاران برای مدت کوتاهی انتشار دادند. این سازمان را «روزنامه‌نگاران ملی» هم گفتند و دوران فعالیتش همانند ارگانش اندک بود.

سندیکای کارگران گروه انتشارات کیهان

مؤسسه انتشارات روزنامه کیهان در تهران، طی تقریباً چهاردهه دارای نزدیک به ۵ هزار عضو شد و روزنامه و مجلات متعدد منتشر می‌گردید. کارگران مؤسسه در طول این مدت چندبار تلاشی کوچک و غیرمشکل برای ایجاد نوعی سندیکا از خود نشان دادند که پس از نبود و مشکلاتی هم پیش می‌آمد. بالاخره سال ۱۳۵۰ توفیق حاصل آمد و سندیکای کارگران گروه انتشارات کیهان به ثبت رسید و رسماً تشکیل یافت. سندیکا ۷۰۰ عضو داشت و آن را یک هیئت مدیره هفت نفری که در مجمع عمومی سالانه انتخاب می‌شد، اداره می‌گردید و برای اطلاع اعضای خود از فعالیتهای مربوط، به انتشار یک نشریه داخلی نیز دست یاریز داشت.

سندیکای مطبوعات ایران

این سندیکا، عنوان خلق الساعه گرد همایی غیرمشکل و ناگهانی عدهای از صاحبان امتیاز و مدیران مطبوعات به سال ۱۳۲۷ در تهران بود. وقطعنامه‌ای علیه نمایندگانی که در مجلس شورای ملی ایران اختلاف مطبوعات را خواستار بودند، صادر کرد و بعد افول نمود. رک:

جهة مطبوعات ضددیکتاتوری.

سندیکای کارکنان اداری و سایل ارتباط جمعی استان مرکزی

این سندیکا را که در سال ۱۳۵۳ به وجود آمد و باشیت آن رسمیت یافت، باید یک تشکیلات اداری-صنفی تلقی کرد و برادر دوقلوی سندیکای نویسنده‌گان و خبرنگاران مطبوعات در تهران دانست. هدف آن حفظ منافع کارمندان مؤسسه‌های مطبوعاتی بود و منافع کارمندان بعضی از وسائل ارتباط جمعی دیگر را نیز برداش می‌کشید، گرچه سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران حاضر نبود. کارمندانش زیر پوشش صنفی این سندیکا قرار گیرند. تعداد واقعی اعضای آن هیچ گاه علني اعلام نشد. دارای هیئت مدیره و دبیر بود که از طرف مجمع عمومی برای مدت دو سال انتخاب می‌شدند. همان طور که از نامش بر می‌آید، فعالیتهای سندیکا محدود به تهران بود و در شهرستانها شاخه نداشت.

سندیکای نویسنده‌گان و خبرنگاران مطبوعات

این سندیکا، مهمترین و بزرگترین واحد ثبت شده صنفی مطبوعات بود که به سال ۱۳۴۱ در تهران به وجود آمد. سعی در ایجاد سندیکای نویسنده‌گان مطبوعات تاریخی مفصل دارد که به دهه ۲۰ از طرف نویسنده‌گان، خبرنگاران، مترجمان و در واقع طبقه رحمتکش مطبوعات میرسد. تعداد اعضای سندیکای نویسنده‌گان و خبرنگاران مطبوعات در مدتی کمتر از ده سال به بیش از ۳۷۰ نفر رسید. ارگانهای آن را دبیر مجمع عمومی، هیئت‌مدیره، هیئت بازرسی و هیئت داوری تشکیل می‌داد. و این واحدها هم زیر نظر آن بودند: صندوق بیکاری، صندوق رفاه نویسنده‌گان و خبرنگاران حرفه‌ای، صندوق تعاون، صندوق تعاوی انتبار مسکن نویسنده‌گان و خبرنگاران.

سندیکا یک بولتن هفتگی و پیزه اعضا هم داشت که نسخه‌ای از آن برای روزنامه‌ها و مجلات نیز فرستاده می‌شد تا از فعالیتهای سندیکا آگاه شوند. نگارنده این سطور نخستین دبیر انتخابی این سندیکا بود. شعبه‌های سندیکا در آغاز کار در چند استان تشکیل شد، ولی به سبب مقررات روز دولتی سندیکای هر استان خاص همان

استان بود و باید به طور مستقل عمل می‌گردید. چنین نیز شد. با این همه، ارتباط و هم‌دلی برقوار ماند. سندیکای نویسنده‌گان و خبرنگاران در سال ۱۳۵۷ دو اعلامیه مهم انتشار داد که اولی برای سایر زمکشان مطبوعات در ایجاد اعتصاب عمومی مطبوعات در آن سال بود و دیگری برای خاتمه آن اعتصاب دوامه.

تشکیل سندیکای نویسنده‌گان و خبرنگاران و مساعی آن در جهت منافع اعضاء عامل تشییقی برای سایر زمکشان مطبوعات در ایجاد سندیکا و اتحادیه وغیره به شمار می‌رود.

گفتنی است که سندیکا علاوه بر اعضای حرفه‌ای، عضو افتخاری هم داشت. این گونه اعضاء را هیئت مدیره از جمیع نویسنده‌گان بنام انتخاب می‌گرد و مراتب را طی نامه‌ای به عضو افتخاری منتخب اطلاع می‌داد.

شرکت تعاونی روزنامه‌نگاران ایران

این شرکت تعاونی با همکاری گروهی از مدیران روزنامه‌ها و مجلات و استهله به حزب ایران نوین در دهه ۱۳۴۳/۵۳ فعالیت می‌گرد و جون هدف آن از عنوانش هدایت است، فقط به معرفی اسمی آن بسندنده می‌شود. رک: باشگاه مطبوعات ایران.

کانون روزنامه‌نگاران ایران

کانون روزنامه‌نگاران ایران به سال ۱۳۳۳ با همکاری مدیران ده روزنامه، یارده هفته‌نامه، ده مجله و چند فصلنامه تشکیل شد. نخستین مدیر عامل آن، مدیر مجله روشنگر بود و دبیری کانون بر عهده مدیر هفته‌نامه اتحاد ملل گذاشته شد. همکاری اعضای کانون با جمهور مطبوعات متفق ایران، سبب تشکیل انجمن انجمن مطبوعات ایران در سال ۱۳۳۹ شد.

مجمع‌نامه‌نگاران اصفهان

پس از آن که جمهور مطبوعات اصفهان تقریباً از هم پاشید، عدمای از مدیران روزنامه‌های آن شهر به تشکیل این مجمع پرداختند. به کلامی دیگر چند مدیر از جبهه خارج شدند و چند مدیر دیگر به آن افزوده شد و نام آن تغییر یافت. این مجمع نیز یک تشکیلات اسمی بود و شاید وسیله‌ای برای اعمال نفوذ‌های احتمالی. این مجمع حدود سه سال دوام آورد و اختلاف نظر مدیران-تابع سیاست روز و ضعف دولت-سبب شد که خود به خود از بین برود. رک: جبهه مطبوعات اصفهان.

هیئت مؤتلفه مطبوعات

این هیئت، یک گروه ۲۶ نفری مدیران مطبوعات گروههای چپ و راست بود که در شهریور ماه ۱۳۲۴ قطعه‌نامه مشترکی علیه دخالت دولتها خارجی در امور داخلی ایران صادر کردند و به انجمن وزرای خارجه تشکیل شده در لندن فرستادند. تلگرام قطعه‌نامه در حدود ۵۰ امضا داشت. بعد از این امضای خود را تکذیب کردند و آن را جعلی خواندند. هیئت مؤتلفه مطبوعات فعالیت مهم دیگری نداشت.

□ □ □

در بایان اضافه می‌کند که هرگاه عنوانی از واحدهای تشکیلاتی مطبوعات از قلم افتاده باشد، آرزومند قبول پوزش است. و دیگر اینکه، قسمتهایی از این مقاله نقل است از رساله اینجانب با عنوان تجزیه و تحلیل آماری مطبوعات ایران سالهای ۱۲۵۱/۱۳۵۲ اش، که در شمارهای ۴ و ۹ مجله اینده (سال دهم، ۱۳۶۳) به چاپ رسیده است. بخشهایی از این رساله همراه با جداول آماری مربوط و فهرست اسامی مطبوعات در طول سالهای یاد شده زیر چاپ است.

۱۳۵۶، ۱۳۶۱، ۱۳۶۰، ۱۳۵۹، ۱۳۵۸، ۱۳۵۷، ۱۳۵۶، ۱۳۵۵، ۱۳۵۴، ۱۳۵۳

* مسعود بزرگ، از محققان برخلاف تاریخ مطبوعات ایران است تاکنون از او چندین کتاب به چاپ رسیده است. از جمله: سیری در مطبوعات ایران (تهران، ۱۳۴۴)، مطبوعات ایران: ۱۳۴۳-۵۳ (تهران، ۱۳۵۶)، فرهنگ اصطلاحات روزنامه‌نگاری فارسی (تهران، ۱۳۶۱) و ...

